

SO 102

СОЦИОЛОГИЯ

Приета: Прот.№ 26/11.09.2008 г., актуализирана с прот.№ 14/07.03.2016 г.

Лектор: Доц.д-р Татяна Коцева

АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина "Социология" въвежда студентите в "логиката" на науката социология и ги запознава с основните "правила на социологическия метод". Студентите се запознават и усвояват основни социологически термини, формиращи базовия речников фонд на науката социология. Застъпени са основни теми, покриващи широк диапазон от проблеми на обществото, групите, личността. Особено внимание се отделя на социологическия анализ на традиционното и модерното общество, на социализацията на личността, социалната стратификация, социалната мобилност, идеологиите, гражданското общество, глобализацията, общественото мнение и социалните медии. Включени са и основни теми от емпиричната социология за техниките и стъпките при правенето на емпиричните изследвания. На семинарните занятия се разглеждат текстове от класици на социологията, както и се дискутират данни от представителни изследвания по актуални теми. Лекциите са онагледени с мултимедия.

На семинарите се дискутират основни теми от традиционно и модерно общество, глобализация, социална стратификация, гражданско общество, емпирична социология и др. Прилагат се интерактивни техники като брейнсторминг, обсъждане на казуси, анализ на графики, данни, представяне на уебсайтове на социологически агенции, самостоятелни задачи за формиране на анкета и пр.

ЦЕЛИ

Основна цел на дисциплината е студентите да усвоят базови термини в социологията и да формират знания за социологическия подход към основни проблеми на обществото и личността. След завършване на курса студентите следва:

- Да познават основните социологически теории и парадигми и проблемите, които те разрешават;
- Да разбират същността на социологическия подход при анализ на институциите, групите и личността;
- Да усвоят знания за основни тематични области в социологията и техните измерения в съвременните общества – традиционни и модерни общества, гражданско общество, типове държава, социализация, масови комуникации, общественото мнение, социални медии, социална стратификация, глобализация.
- Да познават основни техники и стъпки в правенето на емпиричните социологически изследвания;

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се изучава в II семестър. Предполага основни познания по дисциплините: “Психология”, “Основи на социалната работа”, “Теории на комуникацията”.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				заочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	Общ
Връзки с обществеността	задължителна	6	45	15		60	20	10	30	
Журналистика	задължителна	6	45	15		60	20	10	30	
Обществени комуникации и социална психология	задължителна	6	45	15		60	20	10	30	
Социални дейности и консултиране	задължителна	6	45	15		60	20	10	30	
Психология	задължителна	6	45	15		60	20	10	30	
Журналистика и връзки с обществеността	задължителна	6	45	15		60	20	10	30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Тема 1. Същност, предмет и метод на социологията.

Що е социология. Социологията като дисциплинарно и хуманитарно познание. Социологическото познание и здравият разум. Социологическо въображение и социологическо любопитство. Възникване на социологията. Основоположници на модерната социология.

Тема 2. Теоретична социология – подходи и дилеми.

Теоретични подходи в социологията. Функционализъм, структурализъм, символен интеракционизъм и марксизъм. Теоретични дилеми в социологията.

Тема 3. Традиционно и модерно общество.

Основни характеристики и отличия в структурите и институциите. Традиционен и модерен човек. Понятията „общност“ и „общество“ при Ф. Тьониес.

Тема 4. Нуклеарното семейство и протестанството като предпоставки за развитие на модерното общество.

Основни характеристики и предпоставки за възникване на модерното семейство. Протестанството като модерна религия – различия от католицизма.

Тема 5. Правото и образованието като основни регулатори на модерното общество.

Основни характеристики на модерното право. Съдът и затворът в модерното общество. Основни характеристики на модерното образование. Скрита учебна програма. Училището като форма на социален контрол. Двете тези за образованието в модерното общество.

Тема 6. Глобализация.

Глобализация. Същност, видове глобализации, последствия. Локализация. Глокализация. Мрежово общество. Информационно разделение на света.

Тема 7. Идеологиите в съвременните общества.

Що е идеология? Либерализъм и комунитаризъм (социалдемокрация) като основни идеологии. Тоталитарна държава. Социална държава (правова държава).

Тема 8. Гражданско общество.

Определения. Връзки между държава, пазар и гражданско общество. Групи НПО според предмет на дейност, периоди на възникване. Обем, типология и финансиране на НПО. Дарителство. Публично-частно партньорство. Рискове пред гражданското общество в България.

Тема 9. Етнос и нация.

Етнос, раса, нация. Етнически малцинства. Национална държава. Национализъм. Етноцентризъм. Етнически конфликти и неравенства. Мултикултурализъм.

Тема 10. Социология на личността.

Основни теории за взаимодействието между личността и обществото: Е. Дюркем, М. Вебер, З. Фройд, Дж. Х. Мийд, Е. Фром, Х. Маркузе, Т. Адорно, Е. Ериксън, Д. Рийзман. Социализация. Специфики на първичната и вторичната социализация.

Тема 11. Обществено мнение. Масмедии в съвременните общества.

Обществено мнение – тенденции, методи, детерминанти. Масмедии и популярна култура. Основни теории за медиите. Вестниците и телевизията като основни медии. Социологически изследвания на телевизията. Мултимедия и интернет. Основни черти на медиите в Източна Европа след 1989 г.

Тема 12. Социална стратификация.

Системи на социална стратификация. Теории за стратификацията в модерните общества. Социално-класови разделения. Висша, средна и нисша класа. Социален статус – обективен

(статичен и динамичен)и субективен. Социо-икономически групи/категории, социални слоеве. Картично изображение на стратификацията.

Тема 13. Социална мобилност. Бедност и неравенства.

Възходяща и нисходяща социална мобилност.Изследвания на социалната мобилност. Шансове за възходяща социална мобилност. Бедност и неравенства. Абсолютна и относителна бедност. Бедността в България – рискови групи и тенденции.

Тема 14. Емпирична социология (I част). ЕСИ. Методи в социологията.

Видове социологически изследвания. Емпирично социологическо изследване (ЕСИ). Основни етапи. Програма на ЕСИ. Изследователски методи в социологията: количествени и качествени. Силни и слаби страни на количествените и качествените методи. Биографичен метод, включено наблюдение, анкета, интервю, изследване на случай, експеримент, фокус група.

Тема 15. Емпирична социология (II част). Извадки и статистически методи.

Достоверност и представителност на емпиричната социологическа информация. Видове въпроси и скали. Извадка – видове. Статистически термини и методи в социологията.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Изпитната оценка се изгражда от три компонента:

- ❖ Първи тест, провеждан по време на семинарните занятия, обхващащ първата половина от лекционния материал;
- ❖ Втори тест, провеждан по време на семинарните занятия, обхващащ втората половина от лекционния материал;
- ❖ Писмен семестриален изпит върху конспекта, термини от задължителния списък от термини и анализ на графика, таблица от социологическо изследване

Участието на студентите в семинарните часове с предварително подготвени кратки изложения по конкретна тема и участие в обсъжданията е стимул за висока оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. 2011. *Лекционен курс по Социология*. БСУ. Учебни материали <http://www.bfu.bg/e-services/materiali/chn/sociology.html>
2. Абъркромби, Н. и др. 1993. *Световен речник по социология*. Бургас."Делфин прес".
3. Алфа Рисърч. 2008, 2009, 2010. *Общественото мнение*.
4. Атанасов, А. и кол. 2010. *Изкуството да се задават въпроси и да се получават отговори*. С: „Софиятрейд“
5. Бек, У. 2002. *Що е глобализация*. С: „Критика и хуманизъм“
6. Бояджиева, П. (Съст.). 2006. *Светове в социологията*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
7. Генов, Ю. 2004. *Защо толкова малко успяваме*. С: „Класика и стил“
8. Гидънс, А. 2004. *Социология*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
9. Димитров, Г. (ред.).2007. *Иновативна социология*. С: УИ „Св. Сл.Охридски“
10. Минков, М. 2007. *„Европейци сме ний, ама...“ Българи върху културната карта на света*. С: „Класика и стил“
11. Мирчев, М. 2005. *Текстове. Покана за социология*. Второ допълнено издание.
12. Ритцър, Дж. 2008. *Макдонализация на обществото*. С: „Емас“
13. Роткопф, Д. 2009. *Суперкласата*. С: „Бард“
14. Стефанов, И. (Съст.) 2009. *Социологията пред предизвикателствата на различията*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
15. Тодоров, Хр. 2005. *Курс по обща социология*. ИК „Изток-Запад“
16. Фотев, Г. (Ред.) 2009. *Европейските ценности в днешното българско общество*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
17. Фрийдмън, Т. 2006. *Светът е плосък. Кратка история на 21 век*. С: „Обсидиан“

SO 102

СОЦИОЛОГИЯ

Лектор: Доц.д-р Татяна Коцева

1. **Що е социология.** Социологията като дисциплинарно и хуманитарно познание. Социологическото познание и здравият разум. Социологическо въображение и социологическо любопитство. Възникване на социологията. Основоположници на модерната социология.
2. **Теоретични подходи в социологията.** Функционализъм, структурализъм, символен интеракционизъм и марксизъм. Теоретични дилеми в социологията.
3. **Традиционно и модерно общество.** Основни характеристики и отличия. Традиционен и модерен човек. Понятията „общност“ и „общество“ при Ф. Тьониес.
4. **Нуклеарното семейство и протестанството като предпоставки за развитие на модерното общество.** Основни характеристики и предпоставки за възникване на модерното семейство. Протестанството като модерна религия.
5. **Правото и образованието като основни регулатори на модерното общество.** Основни характеристики на модерното право. Съдът и затворът в модерното общество. Основни характеристики на модерното образование. Скрита учебна програма. Училището като форма на социален контрол. Двете тези за образованието в модерното общество.
6. **Глобализация.** Същност, видове глобализации, последствия. Локализация. Глокализация. Мрежово общество. Информационно разделение на света.
7. **Що е идеология?** Либерализъм и комуитаризъм (социалдемократия) като основни идеологии. Тоталитарна държава. Социална държава (правова държава).
8. **Гражданско общество (ГО).** Определения. Връзки между държава, пазар и гражданско общество. Групи НПО според предмет на дейност, периоди на възникване. Обем, типология и финансиране на НПО. Дарителство. Публично-частно партньорство. Рискове пред ГО в България.
9. **Етнос, раса, нация.** Етнически малцинства. Национална държава. Национализъм. Етноцентризъм. Етнически конфликти и неравенства. Мултикултурализъм.
10. **Социология на личността.** Основни теории: Е. Дюркем, М. Вебер, З. Фройд, Дж. Х. Мийд, Е. Фром, Х. Маркузе, Т. Адорно, Е. Ериксън, Д. Рийзман. Социализация. Първична и вторична социализация.
11. **Обществено мнение** – тенденции, методи, детерминанти. **Масмедии** и популярна култура. Основни теории за медиите. Вестниците и телевизията като основни медии. Социологически изследвания на телевизията. Мултимедия и интернет. Основни черти на медиите в Източна Европа след 1989 г.
12. **Социална стратификация.** Системи на социална стратификация. Теории за стратификацията в модерните общества. Социално-класови разделения. Висша, средна и нисша класа. Социален статус – обективен (статичен и динамичен) и субективен. Социо-икономически групи/категории, социални слоеве. Картично изображение на стратификацията.
13. **Социална мобилност.** Изследвания на социалната мобилност. Шансове за възходяща социална мобилност. Бедност и неравенства. Абсолютна и относителна бедност. Бедността в България – рискови групи и тенденции.
14. **Емпирична социология.** Видове социологически изследвания. Емпирично социологическо изследване (ЕСИ). Основни етапи. Програма на ЕСИ. Изследователски методи в социологията: количествени и качествени. Силни и слаби страни на количествените и качествените методи. Биографичен метод, включено наблюдение, анкета, интервю, изследване на случай, експеримент, фокус група.

15. **Достоверност и представителност на емпиричната социологическа информация.** Видове въпроси и скали. Извадка – видове. Статистически термини и методи в социологията.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. 2011. *Лекционен курс по Социология*. БСУ. Учебни материали <http://www.bfu.bg/e-services/materiali/chn/sociology.html>
2. Абъркромби, Н. и др. 1993. *Световен речник по социология*. Бургас. "Делфин прес".
3. Алфа Рисърч. 2008, 2009, 2010. *Общественото мнение*.
4. Атанасов, А. и кол. 2010. *Изкуството да се задават въпроси и да се получават отговори*. С: „Софиятрейд“
5. Бек, У. 2002. *Що е глобализация*. С: „Критика и хуманизъм“
6. Бояджиева, П. (Съст.). 2006. *Светове в социологията*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
7. Генов, Ю. 2004. *Защо толкова малко успяваме*. С: „Класика и стил“
8. Гидънс, А. 2004. *Социология*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
9. Димитров, Г. (ред.). 2007. *Иновативна социология*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
10. Минков, М. 2007. *„Европейци сме ний, ама...“ Българи върху културната карта на света*. С: „Класика и стил“
11. Мирчев, М. 2005. *Текстове. Покана за социология*. Второ допълнено издание.
12. Ритцър, Дж. 2008. *Макдонализация на обществото*. С: „Емас“
13. Роткопф, Д. 2009. *Суперкласата*. С: „Бард“
14. Стефанов, И. (Съст.) 2009. *Социологията пред предизвикателствата на различията*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
15. Тодоров, Хр. 2005. *Курс по обща социология*. ИК „Изток-Запад“
16. Фотев, Г. (Ред.) 2009. *Европейските ценности в днешното българско общество*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
17. Фрийдмън, Т. 2006. *Светът е плосък. Кратка история на 21 век*. С: „Обсидиан“